

Maar de zon was al niet echt meer. Die kon haar arme best wel doen, maar de dood stond toch te grijzen in de verte en palmde haar straks in, arme, wanhopig-lachende zon, weemoedig-angstige herfst! Herfst, wanneer in haarzelf dat geheimzinnige openging, ieder jaar opnieuw; zoover als ze zich tot in haar kindertijd terug kon denken, was het er geweest, dat ontroerde verlangen. Eerst, toen ze nog heel jong was, vaag. Later werd het sterker en bewuster, tot het haast een onbedwingbare zucht was om ver weg te trekken, uit den herfst weg. Ver weg uit het vergelende bosch, uit den gruwelijken weemoed van dit lachende sterven, ver weg naar een zonneland, en daar zich verbergen: alleen. En intens leven: alleen. Leven met de stralende, onbeheerschte, onbedreigde, triomfantelijke, zengende zon, leven met den wind, die waait, met het zand, dat stuift, met de fluistering van de boomen, met het wiegen van de bloemen, met de zilte bries, die van de zee komt, leven met alles, wat natuur is, het oer-oude-nooit-oude. Leven zoo in een lichte, dronken gelukzaligheid, maar zonder menschen. Dat zich-willen bevrijden van al het bekende, en weg willen gaan, die felle trekklust, ze wist er zelf geen naam voor. Half beschaamd zei ze als kind tegen haar vader: „ik denk, dat ik een vogel ben.”

Haar vader keek haar hulpeloos aan, en dacht: „wat bezielt zoo'n kind? Leefde haar moeder nog maar!” En een antwoord kreeg ze niet. Maar toen ze later ouder werd, en ze een reden voor haar gevoel ging zoeken, kwam diep uit haar op een donker vermoeden, dat zich toch nooit losmaakte uit den chaos van haar sentimenten, dat deze drang was: de zucht van lang, lang-vergane voorouders, trekkende stammen, die in den herfst de betere oorden zochten, en dan weer opgeleefd waren in een warmer zon, onder blijder luchten. Zoo was de herfst haar altijd, en dat ze niet gaan kon, scheen haar een ondragelijke gebondenheid. Als jong meisje had ze nooit geheel dezen drang durven uitspreken, angstig, dat ze uitgelachen, geminacht zou worden om die vreemde verlangens, die haarzelf nooit heelemaal verklaarbaar werden, en later was er haar man... Dien eersten herfst van haar huwelijk had ze zich uitgesproken tegen Willem, met haar koppig-vastgehouden illusie van: elkaar-alles-zeggen, elkaar-in-alles-begrijpen, al was ze al dat eerste jaar herhaaldelijk gekneusd en gewond in haar hooge, vreugdevolle verwachtingen. Toch had ze willen volhouden, zichzelf toonen zooals ze was, in de hoop, dat dit weer terug zou winnen zijn aanbiddende liefde van hun engagementstijd, die heel kort na het huwelijk al vergrauwde, verbanaliseerde. Hoe kort was haar geluk geweest! En toen dat uitspreken in den herfst... haar toch verlegen-aarzelend, maar met gewilden moed tot nog eens volkomen eerlijkheid, uitspreken! Stil keek ze er nu op terug, met een wat droeven glimlach om haar kinderlijk geloof van toen! En even voelde ze het trekken